

יפן

סקירה כלכלית

יוני 2022

רקע ונתונים כלליים¹

שטח: 377,915 קמ"ר (63 מתוך 254)

ישראל 22,072 קמ"ר (153 מתוך 257)

אוכלוסייה: 124.21 מיליון

עיר בירה: טוקיו

משטר: מונרכיה חוקתית

ראש ממשלה/נשיא מכהן: Mr. Fumio KISHIDA

שפה רשמית: יפנית

מטבע: יין יפני (JPY)

1 דולר = 134.86 יין יפני (לפי שער יוני 2022)

גאוגרפיה: יפן היא מדינת איים במזרח אסיה השוכנת במערבו של האוקיינוס השקט. הארכיפלג היפני כולל כ-3,000 איים, אך רק כמה מאות מהם מיושבים, ומתוכם ארבעה הם האיים המרכזיים: הוקאידו, הונשו, שיקוקו וקיושו. זוהי מדינה הררית ומיוערת, שמרבית אוכלוסייתה מתגוררת למרגלות ההרים ולאורך החופים. האקלים השורר במדינה הוא ממוזג ומשתנה בין חבלי הארץ שבה. יפן נמצאת באזור בעל פעילות סיסמית גבוהה, ולעיתים תכופות מתרחשות בה רעידות אדמה והתפרצויות געשיות. בירת יפן, טוקיו, היא המטרופולין המאוכלסת ביותר בעולם.

אינדיקטורים כלכליים מרכזיים לשנת 2021²

ישראל	יפן	אינדיקטור
482	4,937	תמ"ג נומינלי GDP, current prices Billions of U.S. dollars
45,750	44,739	תמ"ג לנפש במונחי PPP Purchasing power parity; international dollars per capita
8.2% – 2021 (-2.2%) – 2020 3.8% – 2019	1.6% – 2021 -4.5% – 2020 -0.2% – 2019	שיעור הצמיחה הכלכלית real GDP growth
1.5%	0.3%	שיעור האינפלציה Inflation rate, average consumer prices
35	29	קלות עשיית עסקים דירוג בין 1-190 כאשר ציון נמוך מבטא תוצאה טובה
76.7	82.3	מדד התחרותיות ציון מ-0-100 100 מבטא את הציון הטוב ביותר
AA-	A+	דירוג אשראי S&P

¹ CIA The World Factbook, The World Bank

² IMF, The World Bank, World Economic Forum

רקע כללי / כלכלי

לאור שיעורי צמיחה מרשימים בארבעת העשורים שלאחר מלחמת הועלם השניה, יפן ניצבה עד 2010 ככלכלה השניה בגודלה בעולם. אולימפיאדת טוקיו שהתקיימה ב-1964 נחשבת כנקודת מפנה שסימנה את מיצובה של יפן כמעצמה עולמית ששענת על חידושים טכנולוגיים. עם זאת, בשלושת העשורים האחרונים כלכלת יפן מתמודדת עם שיעורי צמיחה נמוכים והחל מ-2010 ניצבת במקום השלישי, אחרי ארה"ב וסין. מ-2005 אוכלוסיית יפן החלה להצטמצם וכיום קרוב לשליש מאזרחיה הם בני 65 ומעלה. על מנת להחזיר את הכלכלה למסלול הנכון, החלה ממשלת אבה (Abe) ליישם את "תוכנית האבנומיקס" (על שם ראש הממשלה דאז), הכוללת שלושה מרכיבים מרכזיים: הרחבה מוניטרית, הרחבה פיסקלית ורפורמות מבניות. נרשמה הצלחה חלקית; פיחות המטבע המקומי סייע ליצוא ויפן נפתחה לתיירות נכנסת, שזינקה מ-6 מיליוני מבקרים ב-2011 לשיא של כ-32 מיליון ב-2019. באוגוסט 2020 הודיע ראש הממשלה שינוזו אבה, על פרישה מתפקידו בשל בעיות בריאותיות. ב-16 בספטמבר 2020, מונה יאסוהידה סוגה (Suga) כיורשו והמשיך את המדיניות של קודמו, בדגש על התמודדות עם משבר הקורונה, יישום דיגיטליזציה בשירותי הממשלה והצבת יעד שאפתני להפחתת פליטות הפחמן. בבחירות הכלליות שהתקיימו באוקטובר 2021 נותרה מפלגת ה-LDP בשלטון, הפעם תחת מנהיגות של פומיו קישידה (Kishida), שעמד בעבר בראש משרדי החוץ והבטחון. ממשלת קישידה חרטה על דיגלה מדיניות של "קפיטליזם חדש" שיתן מענה לפערים החברתיים. לשר הכלכלה תעשייה ומסחר מונה הגיודה קויצ'י (Koichi) שכהן בעבר כשר החינוך, התרבות והספורט.

אתגרים בכלכלה היפנית:

- **הזדקנות האוכלוסייה** – בעוד שתוחלת החיים ביפן היא הגבוהה בעולם, שיעור הילודה הוא בין הנמוכים בעולם. מאפיינים דמוגרפיים אלו מביאים לגידול משמעותי בהוצאות הממשלה וצמצום בכוח העבודה. על מנת להתמודד עם אתגרים אלו, החלו רפורמות בתחום ההגירה, שילוב נשים בתעסוקה, הגדלת הפריון בתעשייה ועוד.
- **גישה לחומרי גלם** - כלכלת יפן תלויה במקורות אנרגיה חיצוניים, בעיקר מרוסיה, אך לאור המלחמה באוקראינה והסנקציות שהוטלו על רוסיה ניצב משק האנרגיה בפני אתגר משמעותי. תשומות קריטיות לתעשיית הרכב, כגון שבבים, נמצאים במחסור חמור על רקע ביקושים גוברים והיצע מוגבל. כמו-כן, שיבושים בשרשראות האספקה לאור הקורונה ומלחמת הסחר בין ארה"ב לסין, וכן אינפלציה שמתגברת בעולם, מובילה גם לעליה ביוקר המחיה ביפן. בנוסף, שער היין הגיע לרמתו הנמוכה ביותר מול הדולר ב-24 השנים האחרונות, בין היתר בשל פער בין המדיניות הבנק המרכזי של ארה"ב (שהחל להעלות ריבית כצעד מונע אינפלציה) לזו של הבנק המרכזי של יפן.
- **משבר הקורונה** – יפן מתמודדת עם המשבר הכלכלי שנובע מהמגפה העולמית. החל ממרץ 2020 יפן נסגרה לתיירות ואנשי עסקים, אך מאפשרת החל ממרץ 2022 לאנשי עסקים להכנס ושוקלת לאפשר כניסה של תיירים בעתיד הקרוב. מצב התחלואה והתמותה ביחס לאוכלוסייה נמוך ביחס לעולם. קצב ההתחסנות היה איטי במיוחד בהתחלה אבל בהמשך הגיעו שיעורי ההתחסנות לשיא בקרב כל המדינות המתועשות. ב-2020 נרשמה צמיחה שלילית של 4.5%, למרות מנועי הצמיחה והתקציבים שהושקעו במטרה להתמודד עם המשבר וב-2021 המשיכה הכלכלה לדשדש עם צמיחה של 1.6% בלבד.

חבל קנסאי

חבל קנסאי שוכן במערב האי הונשו, כ-500 קילומטרים מערבית לטוקיו. משולש הערים אוסקה-קיוטו-קובה מרכז אוכלוסייה של כ-23 מיליון תושבים ומהווה מרכז מסחרי וכלכלי חשוב לחברות רבות, ביניהן: פנסוניק, קיוסרה, קובוטה, יאנמר ודאיקין. היסטורית, קנסאי הוא האזור הראשון ביפן אשר נפתח לקשרים מסחריים עם מדינות זרות. כיום הינו אחראי לכ-17% מהתמ"ג של יפן. החלטת הממשלה מס' 2395 מיום 4 בינואר 2015, שעניינה "חיזוק הקשרים הכלכליים ושיתופי הפעולה עם יפן", הביאה לפתיחת משרד מסחרי של משרד הכלכלה והתעשייה בעיר אוסקה. הנציגות בקנסאי מנוהלת על ידי הציר הכלכלי בטוקיו ופועלת רבות באזור תוך התמקדות בתחומי האוטומוטיב, קלינטק, תעשייה חכמה ואגריטק. בשנת 2025 תארח אוסקה את תערוכת ה-Expo העולמית.

תעשיות בולטות/ מאפייני הכלכלה המקומית³

נתוני סחר

שנה	סכום יצוא לעולם במיליארדי דולרים	סכום יבוא מהעולם במיליארדי דולרים	מאזן מסחרי
2021	757.1	772.3	(-15.2)
2020	641.3	635.4	5.9
2019	705.6	721	(-15.4)
2018	738.2	748.5	(-10.3)

שותפות הסחר הגדולות לשנת 2021

יצוא

סין	יצוא במיליארדי דולרים	אחוז מסך היצוא של המדינה	מאזן מסחרי במיליארדי דולרים
סין	163.9	23.0%	(-22.5)
ארה"ב	135.9	19%	53.0
דרום קוריאה	52.6	7.5%	20.1
טאיוואן	45.9	7.2%	22.5
הונג קונג	35.4	5.0%	34.4

מוצרי היצוא העיקריים הם:

מכונות ומכשירים מכניים וחשמליים, כלי רכב וחלקיהם ורכיבים אלקטרוניים.

³ הלמ"ס, Un Comtrade

יבוא

מאזן מסחרי במיליארדי דולרים	אחוז מסך היבוא של המדינה	יבוא במיליארדי דולרים	
(-22.5)	24%	185.7	סין
53.0	11.2%	82.9	ארה"ב
(-37.1)	6.8%	52.2	אוסטרליה
20.1	4.2%	32.1	דרום קוריאה
22.5	3.7%	23.4	טאיוואן

מוצרי היבוא העיקריים הם:

דלקים (נפט, גז טבעי, פחם וכו'), רכיבים אלקטרוניים ומכונות ומכשירים מכניים וחשמליים.

חברות גדולות ומרכזיות ביפן⁴

כיהא לכלכלה השלישית בגודלה בעולם ובהתאם ליתרונות המובנים של יפן בניהול תאגידי ענק, קרוב ל-10 אחוזים מ-90 החברות הציבוריות הרווחיות בעולם הן יפניות:

1. **Toyota Motor Corporation** - יצרנית הרכב הגדולה בעולם. מדורגת במקום ה-12 בדירוג העולמי של Forbes Global 2000.
2. **Softbank Group** - תאגיד הפועל בתחומי התקשורת, אינטרנט, מסחר אלקטרוני, פיננסים ומדיה. בבעלותו קרן ההון-סיכון הגדולה בעולם - Vision Fund. מקום 27 בדירוג העולמי.
3. **Sony Corporation** - יצרן מוצרי בידור, אלקטרוניקה, מוזיקה, צילום, הפקת סרטים, שירותים פיננסיים ועוד. מקום 35 בדירוג העולמי.
4. **NTT – Nippon Telegraph and Telephone** - תאגיד התקשורת הגדול ביפן, מקום 43 בדירוג העולמי.
5. **Mitsubishi UFJ Financial Group** - התאגיד המוביל ביפן בתחום הבנקאות והפיננסים. מקום 52 בדירוג העולמי.
6. **Honda Motor company** - יצרנית מכוניות ואופנועים. מקום 82 בדירוג העולמי.
7. **Sumitomo Mitsui Financial Group** - שירתי בנקאות ופיננסים. מקום 85 בדירוג העולמי.
8. **Japan Post Holdings** - תאגיד הדואר עוסק גם בתחום הביטוח, לוגיסטיקה, פיננסים ועוד. מקום 87 בדירוג העולמי.
9. **KDDI Corporation** - ספק תקשורת, מקום 106 בדירוג העולמי.
10. **Mitsubishi Corporation** - חברת הסחר הגדולה ביפן, עוסקת בתחומים רבים, ביניהם: פיננסים, מכונות, כימיקלים, מזון ואנרגיה. מקום 112 בדירוג העולמי.

⁴ <https://www.forbes.com/lists/global2000/#3957bf185ac0>

סקטורים מרכזיים בכלכלה

מדעי החיים

כאמור יפן סובלת משיעור גידול שלילי באוכלוסייה, שיעור ילודה נמוך במיוחד (כ-1.4 ילדים בממוצע) ותוחלת חיים גבוהה במיוחד (81.9 לגברים ו-88.1 לנשים). לאור הגידול בהוצאות על שירותי הבריאות, ממשלת יפן נדרשת לייעל ולחדש את מערכת הבריאות, בין היתר ע"י הנגשת שירותי בריאות דיגיטליים והגברת שיתופי פעולה בינלאומיים. ענף זה גלגל בשנת 2019 כ-34 מיליארד דולר ובשנים האחרונות נרשם גידול שנתי של כ-4 אחוזים. הסכם שת"פ בבריאות דיגיטלית שנחתם לאחרונה בין המדינות יוצר קרקע נוחה לחברות ישראליות לפעול ביפן.

בטחון מולדת וסייבר

יפן נחשבת לאחת מהמדינות הבטוחות בעולם, הן מבחינת אחוז פשיעה והן בהקשר של טרור. עם זאת, נושא ההגנה מפני התקפות הסייבר צובר תאוצה רבה בתקופה האחרונה בקרב ממשלת יפן וחברות יפניות, אשר מבינות את הנזק הפוטנציאלי העצום שיכול להיגרם להן. דוגמאות לכך הם התקפות סייבר בתחום הרכב שהשביתו על פעילותה של חברת טויוטה ליום שלם במרץ 2022. המודעות בנושא הסייבר עולה ומוקמים גופי סייבר ממשלתיים חדשים. הסכמי שת"פ בתחום הסייבר שנחתמו בשנים האחרונות יוצרים קרקע נוחה לחברות ישראליות לפעול ביפן.

רכב

יפן הינה מובילה עולמית בתחום הרכב באמצעות מספר חברות ענק כמו טויוטה, מיצובישי, הונדה, מאזדה, ניסאן, סוזוקי, סובארו וכו', ובנוסף יצרנים וספקים המשתתפים בתהליך הייצור של המכוניות והחלקים. התעשייה היפנית מחפשת דרכים להישאר מובילה בשוק. חברות יפניות הפועלות בתחום מבקשות לאתר טכנולוגיות ישראליות רלבנטיות בעיקר בתחומים הבאים: בינה מלאכותית, רכבים אוטונומיים, מחוברים, חשמליים, סייבר וכו'.

תקשורת

גודל שוק התקשורת היפני מוערך ביותר מ-100 מיליארד דולר; 40 מיליארד דולר בחומרה, 20 מיליארד דולר בתוכנה ו-40 מיליארד דולר בשירותים. חלקה של תעשייה זו ביפן הינו 8.7%. התעשייה מאופיינת בהוצאות ובהשקעה גדולה במו"פ, וכוללת שחקנים מובילים בתחומים שונים: חומרה, תוכנה, אינטרנט, סחר אלקטרוני, ציוד תקשורת ושירותי מחשוב. במאי 2021 הכריזה חברת התקשורת הגדולה ביפן NTT על הקמת מעבדת חדשנות בישראל.

טכנולוגיה חקלאית

התעשייה החקלאית ביפן מהווה 1.4% מהתל"ג ורק 12% משטח יפן מיועד לחקלאות. עם זאת, מספר החקלאים ביפן נמצא בירידה תלולה בשנים האחרונות וגילם הממוצע עולה. מתוך חשש לעתידה של החקלאות היפנית, ממשלת יפן נוקטת במדיניות הממוקדת בהטמעה של טכנולוגיות חקלאיות חדשניות להגדלת האפקטיביות והרווחיות, כמו גם טכנולוגיות שיווק וניהול- בין היתר חקלאות מדייקת ומכונות חקלאיות אוטונומיות. החברות היפניות הפועלות בתחום מחפשות טכנולוגיות ישראליות בעיקר בתחומי החקלאות המדייקת, בינה מלאכותית וכו'.

הסכמים משמעותיים של יפן

ארגונים בינ"ל:

- OECD : כן (אפריל 1964)

- WTO : כן (ינואר 1995)

מדינות שאיתן ליפן יש הסכם סחר חופשי (Free Trade Agreement) בתוקף:

שנת חתימה על ההסכם	מדינה
2021	RCEP ⁵ - Regional Comprehensive Economic Partnership
2020	בריטניה
2019	ארה"ב (רשימה מוגבלת של מוצרים חקלאיים) ⁶
2019	האיחוד האירופי
2018	TPP11 (CPTPP) - Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership
2016	מונגוליה
2015	אוסטרליה
2012	פרו
2011	הודו
2009	ASEAN
2009	ויאטנם
2009	שוויץ
2008	הפיליפינים
2008	ברוניי
2008	אינדונזיה
2007	תאילנד
2007	צ'ילה
2006	מלזיה
2005	מקסיקו
2002	סינגפור

יפן מנהלת בשנים האחרונות מו"מ להסכמי סחר חופשי בילטרליים עם טורקיה ועם קולומביה. כמו-כן, לאור בקשתה של בריטניה להצטרף להסכם ה-CPTPP ותמיכתה של יפן במהלך זה, יתכן שבקרוב יחל מו"מ להצטרפות בריטניה.

⁵ <https://bit.ly/3pdP4iq>

⁶ <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/fact-sheets/2019/september/fact-sheet-agriculture%E2%80%90relat>

יוזמות מרכזיות של ממשלת יפן בשנתיים האחרונות

ראש ממשלת יפן לשעבר, אבה, הוביל מדיניות של אימוץ חדשנות מגורמי חוץ, תחת השם Open Innovation. עד לפני מספר שנים החברות היפניות העדיפו לפתח את כל הטכנולוגיות בתוך החברה עצמה, מתוך מניעים תרבותיים בעיקר. כיום, חברות יפניות משקיעות משאבים באיתור של חדשנות טכנולוגית ממקורות חיצוניים לחברה. ישראל נתפסת הן על ידי הממשל היפני והן על ידי המגזר העסקי כמקור חשוב לטכנולוגיות חדשניות.

על אף שיפן עומדת מזה שנים רבות בחזית הקדמה הטכנולוגית, היא מדורגת במקום נמוך בקרב מדינות ה-OECD בהטמעה ושימוש באמצעים דיגיטליים. לדוגמה, נהוג ביפן להשתמש במזומן, פקס ואף בחותמת ("האנקו"). לצורך חיסון האוכלוסייה כנגד נגיף הקורונה, המדינה שלחה לאזרחיה שוברים בדואר. ממשלת יפן זיהתה את הפוטנציאל שבשיפור הפיריון והשגת יעדים חברתיים ע"י השקעה בתחום זה והקימה בספטמבר 2021 רשות דיגיטל חדשה. כמו-כן, לאור יעד שאפתני שהממשלה הציבה להשגת אפס פליטות חממה עד 2050, צפויות השקעות גם בתחום הזה.⁷

יחסי סחר ישראל – יפן

מגמת ההתחממות ביחסים בין ישראל ויפן בחמש השנים האחרונות באה לידי ביטוי בעיקר בתחום ההשקעות היפניות בחברות הי-טק ישראליות במגוון ענפים, כגון אוטומוטיב, פארמה, סייבר, פינטק, חקלאות, ועוד. חברות יפניות רבות החלו לפתוח משרדים בישראל שמטרתם לאתר טכנולוגיות חדשניות ולחבר אותם לפעילות החברות היפניות. ההסכם לקידום והגנה על השקעות שנחתם ב-2017, כמו גם הביקורים התכופים של בכירים בממשל היפני בישראל, מעבירים מסר חיובי לחברות היפניות, שהחלו לחפש בישראל השקעות אסטרטגיות.

ביקורים הדדיים תכופים של ראשי הממשלה ושרים (ראש ממשלת ישראל ביקר ביפן במאי 2014; שר הכלכלה היפני בישראל- יולי 2014; ראש ממשלת יפן בישראל- ינואר 2015 וכן במאי 2018; שר הכלכלה היפני בישראל- מאי 2017; שר הכלכלה הישראלי ביפן- נובמבר 2017; שר הכלכלה היפני בישראל- ינואר 2019 וכן דיאלוג כלכלי וירטואלי בדרג שרי הכלכלה במרץ 2021) מדגישים גם הם את הרצון ליצור פעילות משותפת ולעלות את רמת היחסים, מתוך הבנה ששיתוף הפעולה בין חברות יפניות לישראל יוצר סינרגיה- היכולות הישראליות והיפניות הינן משלימות: מצד אחד היכולות הישראליות בתחום החדשנות והיזמות ומהצד השני היכולות הטכנולוגיות היפניות בתחום הייצור ואיכות המוצר. פירוט נוסף על התפתחות היחסים בין המדינות ניתן למצוא בסוף הסקירה.

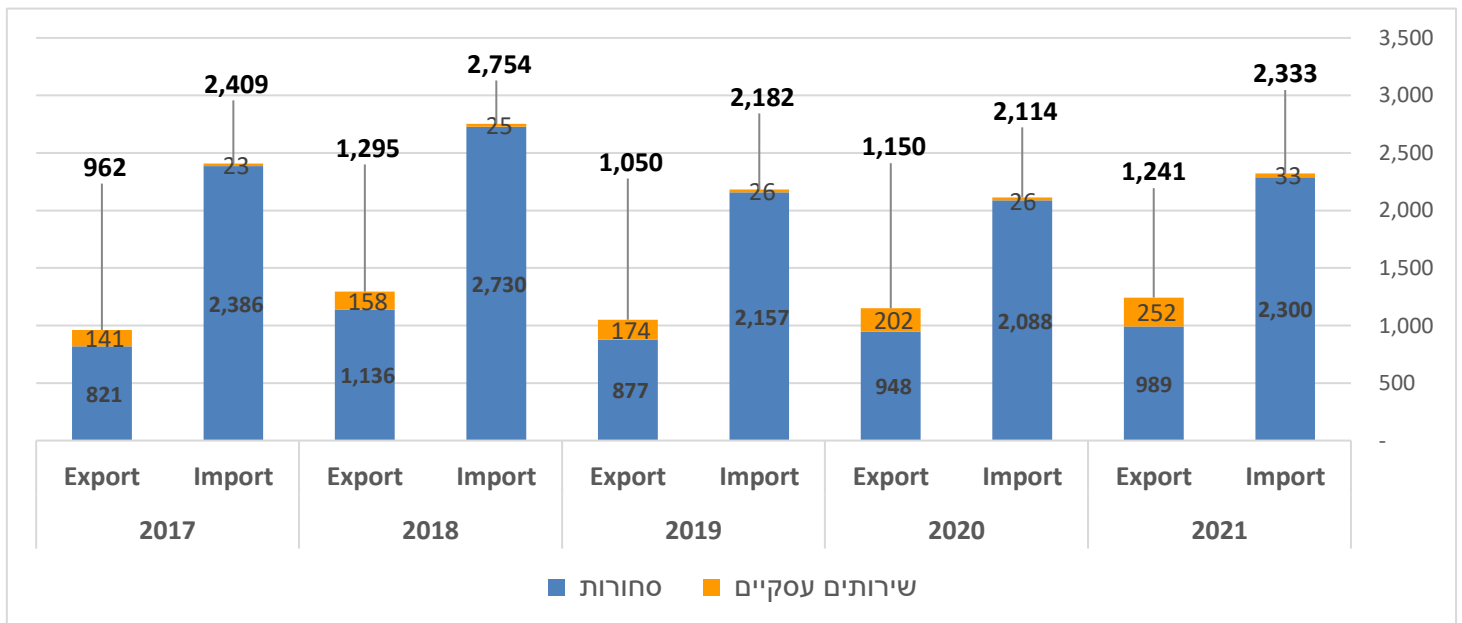
יצוא הסחורות ליפן הינו מגוון והענפים המובילים הם: מכוונות ומכשירים מכניים, ציוד חשמלי, מכשירים וכלים אופטיים, מכשירים רפואיים, מוצרים כימיים ותכשירי מזון מעובדים. הענפים המובילים ביבוא הם: מכוונות ומכשירים מכניים, ציוד חשמלי וכלי רכב. היקף הסחר של סחורות ושירותים לשנת 2021 עמד על 3.574 מיליארד דולר, אשר מורכב מיצוא של 1.241 מיליארדי דולר (8% יותר מ-2020) ויבוא של 2.333 מיליארדי דולרים (10% יותר מ-2020). העליה בהיקפי היצוא נבעה בעיקר מעליה ביצוא שירותים עסקיים, מכשור אופטי ורפואי, מתכות בסיס, מכוונות ומיכון

⁷ <https://bit.ly/2RXmNlh>

חשמלי ומכני. העלייה ביבוא מיפן נובעת בעיקר מעליה ביבוא מכוונות ומיכון חשמלי ומכני, גומי ופלסטיק, כימיקלים ומוצרי תעשיות כימיות ומכשור אופטי ורפואי. להלן נתוני יצוא ויבוא שחורות ושירותים עסקיים, במיליוני דולרים.

2017		2018		2019		2020		2021		
Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	
821	2,386	1,136	2,730	877	2,157	948	2,088	989	2,300	שחורות
141	23	158	25	174	26	202	26	252	33	שירותים עסקיים
962	2,409	1,295	2,754	1,050	2,182	1,150	2,114	1,241	2,333	שחורות ושירותים עסקיים
0.95%	2.86%	1.21%	2.97%	0.96%	2.34%	1.10%	2.45%	1.02%	2.08%	אחוז מתוך סה"כ יצוא/יבוא

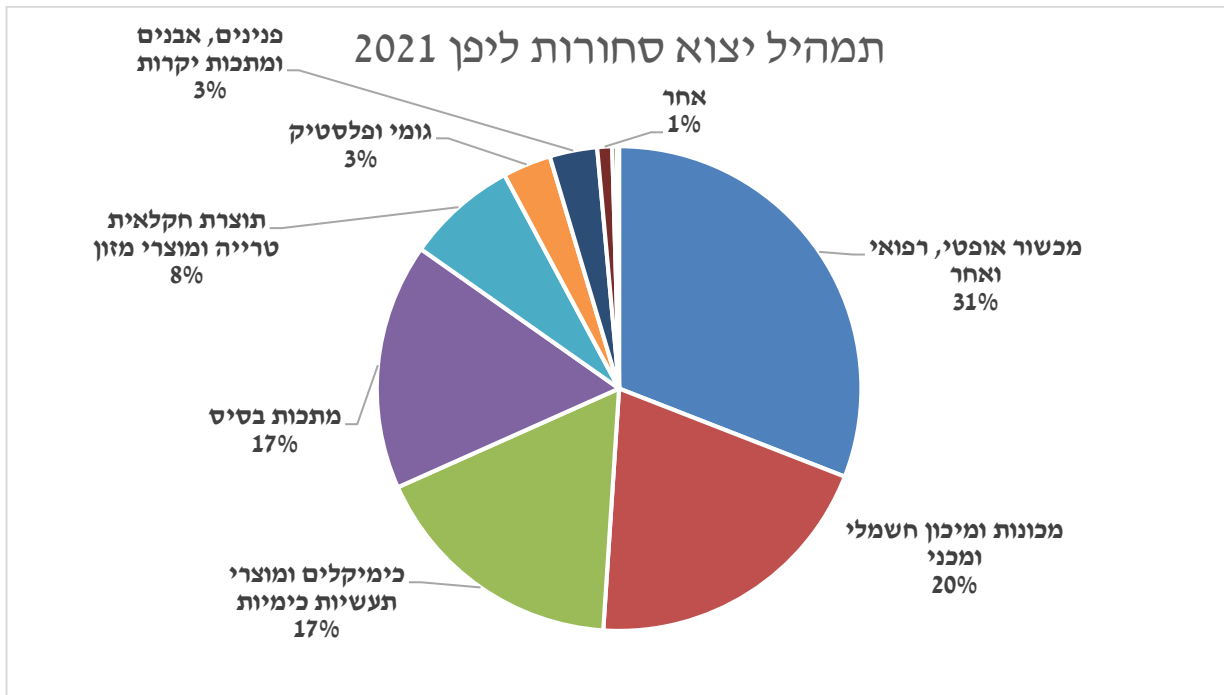
- הנתונים הם במיליוני דולרים
- נתוני השירותים עבור 2021 מבוססי הערכה

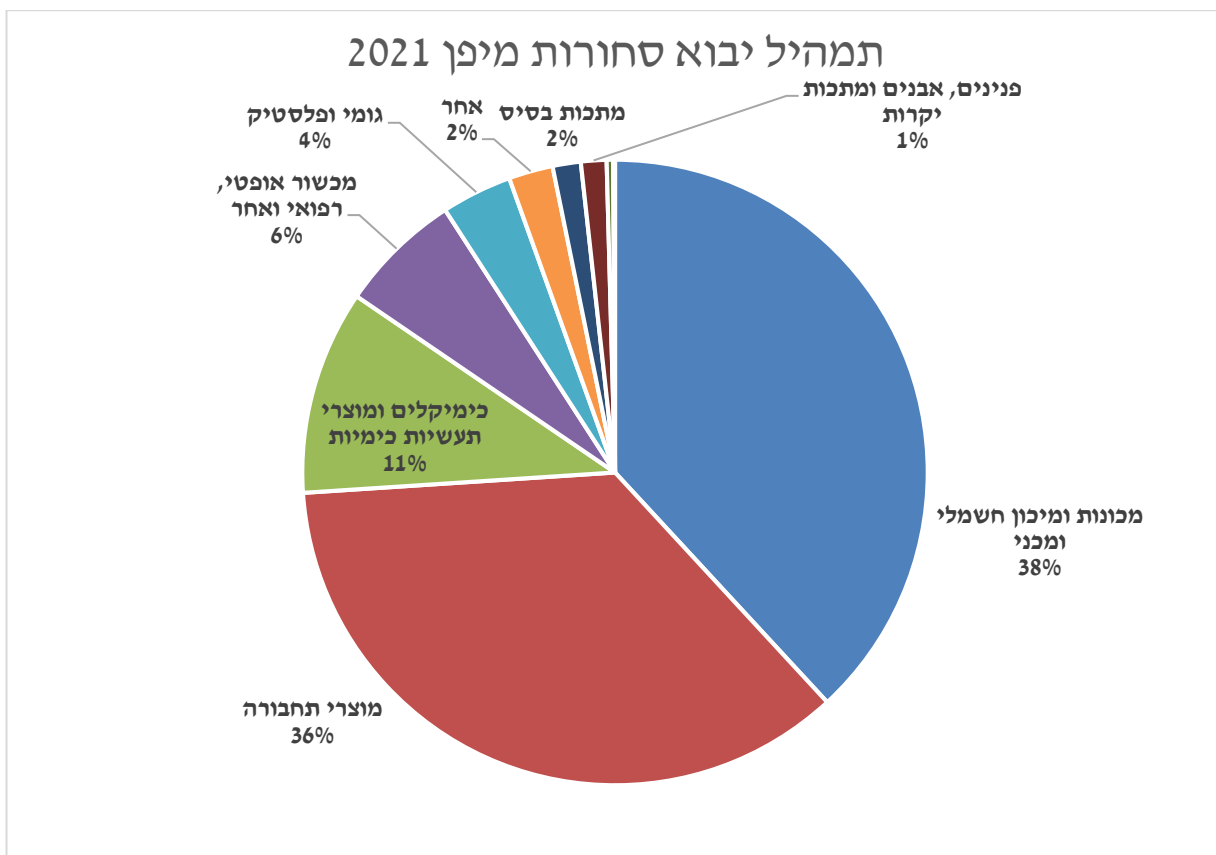
סקטורים עיקריים⁸

סחר בסחורות

יצוא:

יבוא:

⁸ הלמ"ס

הסכמים בילטרליים מרכזיים:

שם ההסכם	שנת החתימה	האם ההסכם בתוקף
מזכר הבנות בנושא שת"פ בטחוני וטכנולוגי בין משרדי הבטחון	2019	כן
מזכר הבנות בנושא שת"פ בתחום הבריאות הדיגיטלית בין משרדי הכלכלה	2019	כן
מזכר הבנות בנושא שת"פ בתחום הסייבר בין משרד התקשורת והפנים היפני ומערך הסייבר הישראלי	2018	כן
מזכר הבנות בנושא שת"פ בתחום הסייבר בין משרדי הכלכלה	2017	כן
הסכם עידוד והגנה על השקעות בין משרדי האוצר	2017	כן
הסכם תעופה	2016	כן
מזכר הבנות בנושא שת"פ במחקר ופיתוח	2014	כן
הסכם למניעת כפל מס בין משרדי האוצר	1993	כן

השקעות של חברות יפניות בישראל

בהתאם להצהרות השרים באירוע הווירטואלי UAE-Japan-Israel Innovation Forum, שהתקיים ב-18 בינואר 2022⁹, השקעות מיפן בהי-טק הישראלי זינקו בשנת 2021 לשיא חדש של כ-3 מיליארד, שמהווים למעלה מ-12 אחוזים מסך ההשקעות בהי-טק הישראלי. אחת השחקניות הבולטות ב-2021 היתה Vision Fund של Softbank שביצעה 8 השקעות בסכום כולל של כ-2.2 מיליארד דולר.

תובנות נספח

להלן מספר נקודות שיש לקחת בחשבון על מנת להצליח בשוק היפני:

1. קיימת חשיבות רבה לנוכחות מקומית, בעדיפות לנוכחות משולבת יפנית - ישראלית. לאור פערי התרבות הגדולים, נציג מקומי הינו הכרחי להצלחה ביפן.
2. תהליך קבלת החלטות, ביפן איטי יותר בהשוואה לישראל ועל כן יש להיעזר בסבלנות ולהבין את התהליך, אשר יכול לקחת זמן רב ביחס לקבלת החלטות בישראל.
3. ביפן קיימת העדפה למוצר מוגמר עם הצלחה מוכחת, עדיף בשוק האמריקאי שכן חברות וצרכנים יפניים נוהגים לאמץ מוצרים ושירותים שהצליחו בארה"ב. על כן, חברות בעלות מוצר מוגמר או בתהליכים מתקדמים מול השוק האמריקאי יזכו לקבלת פנים חמה יותר.
4. לדעת/להבין/להרגיש מתי אין עניין בצד היפני. יפנים לא נוהגים לומר "לא", על כן יש לחוש ולהבין מהי רמת העניין בקידום שיתוף הפעולה.
5. מערכת יחסית מושתתת אמון / תודעת שרות – החוזה נחתם והעבודה ה"אמיתית" מתחילה, מרגע זה מערכת היחסים מושתתת על אמון ונאמנות מוחלטת ותודעת שירות גבוהה מאוד. הציפיות של היפנים הינן כי השירות הניתן יהיה כפי שהם נותנים, כלומר הלקוח תמיד צודק ועל כן יש לשרתו בכל נדבך, כל טעות מתוחקרת עד הקצה על מנת לא לבצע אותה בשנית, כל שינוי במוצר יתבקש באישור מחדש וכדומה.

⁹ <https://israel-trade.net/asiapacific/author/danielk>

עוגנים מרכזיים במסגרת הידוק היחסים בין ישראל ליפן:

- **ביקור רוה"מ ביפן:** במאי 2014, ביקר רוה"מ בנימין נתניהו ביפן ונפגש עם ראש ממשלת יפן, שינזו אבה. ראשי הממשלות חתמו על הצהרה משותפת, במסגרתה הצהירו על כוונותיהם ליצור שותפות מקיפה על מנת להגביר את היחסים הבילטרליים בין המדינות.
- **הסכם מו"פ:** ביולי 2014 נחתם בישראל שת"פ בתחום המו"פ התעשייתי על ידי שרי הכלכלה טושימיטסו מוטגי (Motegi) ונפתלי בנט. ההסכם מאפשר לחברות לפתח מוצר משותף בתמיכה כספית בהוצאות המו"פ, כאשר רשות החדשנות מסייעת לחברה הישראלית והסוכנות לפיתוח מו"פ תעשייתי ואנרגיות מתחדשות (NEDO¹⁰) מסייעת לחברה היפנית.
- **ביקור רוה"מ בישראל והחלטת הממשלה:** על רקע מגמת ההתקרבות ביחסים בין המדינות וביקור רוה"מ אבה בישראל, התקבלה ביום 4/1/2015 החלטת ממשלה המשקפת תוכנית כלכלית המקיפה את משרדי הממשלה הרלבנטיים לבניית שותפות בין המדינות, וכלל החלטה להרחיב את פעילות הנספחות הכלכלית ביפן באמצעות פתיחת משרד באוסקה אשר שנחנך ב-2016, נכון לחודש יוני 2022 המשרד מאויש על ידי שני עובדים מקומיים.
- **ביקור ראש הממשלה היפני בישראל, מאי 2018:** ראש ממשלת יפן מר שינזו אבה ביקר בישראל בליווי משלחת עסקית.
- **זיאלוג כלכלי בדרג שרים, מרץ 2021:** שרי הכלכלה קיימו פגישה וירטואלית ודנו בנושאים שונים שעל הפרק ודרכים להגברת שיתופי הפעולה. כמו-כן התקיים אירוע וירטואלי אליו נרשמו מעל ל-1000 איש (השתתפו בפועל 730), בו הוצגו שיתופי פעולה בשלושה סקטורים נבחרים.
- **מפגש שרים טרילטראלי ישראל-יפן-איחוד האמירויות, ינואר 2022:** אירוע וירטואלי (לאור הקורונה) במעמד שרי הכלכלה של שלוש המדינות, ביוזמה של ממשלת יפן ובשיתוף עם ממשלות ישראל ואיחוד האמירויות, שהיווה קריאה ברורה של הממשלה היפנית לסקטור הפרטי לעודד שיתופי פעולה עם חברות ישראליות וכן לבחון אפשרויות לשיתופי פעולה משולשים. לאור האינטרסים היפנים במזרח התיכון והשפעות החרם הערבי שעדיין נוכח במקומות מסוימים, ההתקרבות בין ירושלים לאבו דאבי מבהירה למקבלי ההחלטות הבכירים, שעכשיו כבר אין סיבה לחשוש מעסקים עם ישראל. מהבחינה הזו, הסכמי אברהם מהווים שינוי גאו-פוליטי משמעותי שמחבר את ישראל לאסיה ומקרבים את ישראל ליפן¹¹.

¹⁰ <https://www.nedo.go.jp/english/index.html>

¹¹ <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001355304>